

Kur'anî Bakışla Çocuk Eğitimi Notları

Ümmü Muhammed

بسم الله الرحمن الرحيم

İslam'ın çocuk eğitimine verdiği önemin ne kadar büyük olduğunu, çocuklarımıza manevi ev ortamı ve çevre hazırlamamız gerektiğini, onlara karşı sorumluluğumuzun sadece 'karınlarını doyurmak', 'üzerlerini giydirmek' ve 'eğitim veren bir yere gönderip ödevlerini yaptırmakla' bitmediğini hepimiz biliriz.

Gönül meyvelerimiz olan yavrularımıza düzenli sevgi ve ilgi göstermemiz, kalplerini sözde değil özde olan, hayatlarına yansıyan Allah ve Rasulü'nun sevgisiyle, kafalarını ise Kur'an ve sünnete dayalı sahih İslam bilgisiyle doldurmamız, Kur'an ahlakıyla terbiye etmemiz gerektiğini hepimiz manen hissederiz.

Olması gereken bu olduğu halde bugün bu sorumluluğu kimimiz dünya meşgalelerine dalarak tamamen bırakmış, kimimiz de bunu nasıl yerine getireceğini bilmemekte çözüm noktasında ciddi bir araştırma yapmamakta, çözüm üretme adına konuşacak hiçbir ortak konu bulamayan birçok eş ortak sorunlulukları olan çocuklarına hangi dini bilgileri nasıl vereceklerini istişare edememektedir. Hatta kimimiz 'aile içi iletişim'le alakalı veya Allah Rasulü *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in eğitim yöntemine dair bir kitabı bile eşiyle beraber okuyup çocuklarının terbiyesi gibi çok önemli bir konuyu bile beraberce değerlendirememektedir.

Bazıları ise din eğitiminin sadece Kur'an'ı yüzünden okutmak veya sûre ezberletmek olduğunu düşünmekte, bu bağlamda çocuklara gerek anne-babalar, gerekse kurslar baskı yaparak onları İslam'dan soğutmaktadır.

Öyleleri de var ki, bu eksikliği, Allah'a itaatten hiç bahsetmeyen, tamamen 'çocuk eksenli' hazırlanan batı tarzı kitaplardan sorgulamaksızın gidermeye çalışmakta ve çocuk eğitimine ilişkin İslam'ın hangi esaslara önem verdiğini bilmeden tamamen İslam'dan uzak kaynaklardan faydalanmaktadır.

Bunların tamamı bizden istenilen ve tavsiye edilen şeyler değildir.

Sık sık hatırlamaya ihtiyacımız olan bu konuyu, kaleme almayı uygun gördüm ve çocuğumuzun ilk dönemlerinden itibaren hassasiyet göstermemiz gereken önemli bir sorumluluğu Kuran'a göre hangi esaslara dikkat ederek yerine getirmemiz gerektiğini anlatmaya çalıştım.

Rabbim, bizleri ve yavrularımızı imanlı, ihlâslı ve takvalı kullarından eylesin. (Âmin)

"Ve onlar: *'Rabbimiz, bize eşlerimizden ve soyumuzdan, gözün aydınlığı olacak (çocuklar) ihsan et ve bizi takva sahiplerine önder kıl'* diyenlerdir." (Furkan, 74)

İslam'ın Çocuk Eğitimine Verdiği Değer

Çocuk eğitimi, İslam'ın önem verdiği ve önem vermemizi istediği en öncelikli konuların başında gelmektedir; çünkü sağlıklı bir İslam neslinin yetişmesi ancak bu yolla mümkün olabilmektedir. İslam'da bir farzın yerine gelebilmesi için onu tamamlayıcı unsurlar da farz kabul edildiğinden dolayı, sağlıklı bir İslam nesli yetiştirebilmek için çocuklarımızı nasıl eğiteceğimizi bilmek, bizim en önemli görevlerimizden birisidir.

Çocuk eğitiminde dikkat edilmesi gereken birçok husus vardır. Bunların başında tertemiz olarak bize emanet edilen çocuklarımızın fıtratlarını ve ahlaklarını korumak ve onları bozucu her türlü etkenden onları muhafaza etmektir.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"Doğan her çocuk fıtrat üzere doğar. Neticede anne babası onu ya Yahudi, ya Hıristiyan ya da Mecusi yapar…"[1]

Rabbimiz, kendimizi ve sorumlu olduğumuz insanları ateş azabından korumamız noktasında bizleri uyararak şöyle buyurur:

"Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. O ateşin başında gayet katı, çetin, Allah'ın kendilerine verdiği emirlere karşı gelmeyen ve kendilerine emredilen şeyi yapan melekler vardır." *(Tahrîm Suresi, 6)*

Çağımızın meşhur âlimlerinden birisi olan Mevdudî bu ayet hakkında şöyle der:

"Bu ayette, kişinin, sadece kendisini Allah'ın azabından kurtarmasının yeterli olmayacağı, gücü yettiğince ailesini Allah'ın sevdiği kullar olacakları şekilde yetiştirmesinin de kendi sorumluluğu içinde olduğu bildirilmiştir. Şayet onlar cehennem yolunu tutmuşlarsa, gücü nispetinde onlara engel olmaya çalışmalıdır. Sadece onların bu dünyadaki refahlarını değil, ahirette cehennemin yakıtı olmamalarını da düşünmelidir. Buhari'de İbn-i Ömer'den rivayet olunduğuna göre, Hz. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* ***şöyle buyurmuştur: "Hepiniz yöneticisiniz ve yönettiklerinizden sorumlusunuz. Hükümdar halkından, erkek ailesinden, kadın kocasının evinden ve çocuklarından sorumludur."***[2]

Şehit Seyyid Kutub da şöyle der:

"Mü'minin hem kendisine hem de ailesine karşı olan sorumluluğu ağır ve korkunç bir sorumluluktur. İleride korkunç bir ateş... O ve ailesi bu ateşle karşı karşıyadırlar... Kendisini bekleyen bu ateşten hem kendini hem de ailesini uzak tutmak zorundadır. Evet, ateştir bu. Alev alev yanan dehşet verici bir ateş... "Yakıtı insanlar ve taşlar olan bir ateş..." Bir mümin kendini ve ailesini bu ateşten korumalıdır. Henüz fırsat varken, iş işten geçmeden mazeret bildirmenin işe yaramadığı gün gelmeden ailesini bu ateşten uzaklaştırmalıdır..."[3]

İlk Yaşlarda Verilen Eğitimin Önemi

Biz, Kur'an'ın anlamını, hadisleri öğrenmeyi, yaşamayı ve anlatmayı dert edinen, samimi ve şuurlu bir Müslüman olmaya çalışarak çocuğumuza örnek olmazsak, ona bu noktada zaman ayırarak eğitmeye çalışmazsak, onun eğiticisi televizyonlar, sokaklar, arkadaşlar ve okullar olacaktır.

Küçük yaştaki çocuk boş bir kaset gibidir. Çevresinden ne görürse, ne duyarsa hemen onu kaydedecektir. Onu biz doldurmazsak başkalarının dolduracağı kesindir. Model olarak ona kim sunulursa onu benimseyecek, örnek alacak ve şahsiyetinin oluşumunda onun büyük bir etkisi olacaktır. Nitekim hikmetli bir sözde şöyle denilmiştir:

"Küçükken öğretilen taş üzerine yazılan gibidir.

Biraz daha büyüyünce öğretilen kâğıt üzerine yazılan gibidir.

Biraz daha büyüyünce öğretilen kum üzerine yazılan gibidir."

Bu, gerçekten de çok doğru ve önemli bir sözdür ki, küçükken öğretilenlerin hafızadan silinmediği hepimizin malumudur.

Çocuğun kişiliğinin oluştuğu, şahsiyetinin ve ahlakının geliştiği ilk devre 0-6 yaş, sonra 6-12 yaş ve daha sonrasında da ergenlik dönemidir.

Pekâlâ, bu çocuk hiç mi manevî değerleri kaybolmuş, olumsuzluklarla dolu topluma girmeyecek, oralarda bulunmayacak?

---

[1] Buhari, Müslim rivayet etmiştir.
[2] Bkz. Tefhîmu'l-Kur'an, ilgili ayetin tefsiri.
[3] Bkz. Fî Zilali'l-Kur'an, ilgili ayetin tefsiri.

Tabii ki girecek ve orada yerini alacak, sorumluluklarını yerine getirecek; ama belirli bir düzeye geldikten ve şahsiyet eğitimini tamamladıktan sonra…

Ancak başkalarından tamamen etkilendiği, doğru ve yanlışı ayırt edemediği ilk dönemlerinde ise bizim onları olumsuzluklara karşı korumamız ve onların zararlarını anlatmaya çalışmamız gerekecektir.

Öğretmemiz Gereken İlk Esas

İslam, fıtratı üzere doğan çocuğumuza Allah sevgisi, Kur'an ve Sünnet bilgisi ve sahih İslam akidesi vermemiz; hâkimiyetin kayıtsız ve şartsız sadece Allah'a ait olduğunu, O'ndan başkasına bu hakkın verilemeyeceğini güzelce ona anlatmamız biz anne babaların en önemli ve en öncelikli görevidir.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, çocuklara ilk olarak Allah'ın yüceliğini ifade eden, tevhide vurgu yapan ve tamamıyla hâkimiyeti Allah'a özgü kılan ayetler öğretmiş ve bunların öğretilmesini bizlere emretmiştir.

İbn-i Ebî Şeybe'nin "el-Musannef" adlı eserinde[4] şöyle geçer:

Abdulmuttalip ailesinden bir çocuk güzelce konuşmaya başlayınca Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona yedi kere şu ayeti okutur, öğretirdi:

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا

"De ki: 'Hamd, hiçbir çocuk edinmeyen, <u>hâkimiyette ortağı olmayan</u>, âcizlikten dolayı bir yardımcıya ihtiyacı bulunmayan Allah'a mahsustur.' Sen O'nu tekbir ile yücelt." *(İsrâ Suresi, 111)*

Bazı rivayetlerde[5] Furkan Suresi'nin başı olan şu ayetleri öğrettiği nakledilmiştir:

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرً

"Âlemlere bir uyarıcı olsun diye kulu (Muhammed'e) ***Furkân'ı indiren Allah'ın şanı ne yücedir! O Allah ki, <u>göklerin ve yerin hâkimiyeti/egemenliği kendisine ait olandır.</u> Çocuk edinmemiştir. <u>Hâkimiyetinde hiçbir ortağı da yoktur.</u> O, her şeyi yaratmış ve yarattığı o şeyleri bir ölçüye göre takdir etmiştir."*** *(Furkan Suresi, 1, 2)*

Yine "Musannef" de[6] geçtiği üzere, Hz. Hüseyn'in oğlu İmam Zeynelabidîn *radıyallahu anhuma* çocuğuna:

آمَنْت بِاللّٰهِ وَكَفَرْت بِالطَّاغُوتِ

"Allah'a iman ettim, tâğutu inkâr ettim" demeyi öğretirdi.

Lokman *aleyhisselam* da oğluna nasihat ederken ibadetlerden önce doğru akideye yani tevhide vurgu yapmış ve tevhidi bozucu olan şirkten sakındırarak nasihatine başlamıştır. Rabbimiz onun bu nasihatlerini bize şöyle bildirir:

"Hani bir zamanlar Lokman, oğluna öğüt vererek: 'Yavrucuğum! <u>Sakın ha Allah'a şirk koşma!</u> Doğrusu şirk, büyük bir zulümdür' demişti.

4 Bkz. 3517 numaralı rivayet.
5 Bkz. Tefhîmu'l-Kur'ân, 3/572.
6 A.g.e. 3518 numaralı rivayet.

Biz insana, anne babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi, onu her gün biraz daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır. Onun sütten kesilmesi de iki yıl içinde olur. (İşte onun için) ***insana şöyle emrettik: "Bana ve anne babana şükret. Dönüş banadır" Eğer, hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadığın bir şeyi bana şirk koşman için seninle uğraşırlarsa, onlara itaat etme. Fakat dünyada onlarla iyi geçin. Bana yönelenlerin yoluna uy. Sonra dönüşünüz ancak banadır. Ben de size yapmakta olduğunuz şeyleri haber vereceğim.***

(Lokman aleyhisselam öğütlerine şöyle devam eder:)

Yavrucuğum! Yaptığın iş (iyilik veya kötülük)***, bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu, bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa, yine de Allah onu*** (senin karşına) ***getirir. Doğrusu Allah, en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır.***

Yavrucuğum! Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten vazgeçirmeye çalış, başına gelenlere sabret. Doğrusu bunlar, azmedilmeye değer işlerdir.

Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü Allah, hiçbir kibirleneni, övüngeni sevmez.

Yürüyüşünde tabiî ol. Sesini alçalt. Çünkü seslerin en çirkini, şüphesiz eşeklerin sesidir!" *(Lokman Suresi, 13-19)*

Biz Müslümanların da tevhid içerikli bu ve benzeri ayet ve hadisleri çocuklarımıza öğretmesi ve bunların ne anlama geldiği hakkında onlara bilgi vererek sağlam bir İslam akidesinin temellerini atması gerekmektedir.

Öğretmemiz Gereken Diğer Temel Esaslar

Abdullah İbn-i Abbas *radıyallahu anhümâ*, şöyle anlatır:

"Bir gün Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in terkisinde bulunuyordum. Bana: "Yavrucuğum, sana bazı kaideler öğreteyim" dedi ve şöyle buyurdu:

"Allah'ın buyruklarını gözet ki, Allah da seni gözetip korusun. Allah'ın (rızâsını) her işte önde tut, Allah'ı önünde bulursun. Bir şey isteyeceksen Allah'tan iste. Yardım dileyeceksen, Allah'tan dile! Ve bil ki, bütün bir ümmet toplanıp sana fayda temin etmeye çalışsalar, ancak Allah'ın senin için takdir ettiği faydayı temin edebilirler. Yine eğer bütün ümmet, sana zarar vermeye kalksalar, ancak Allah'ın senin hakkında takdir ettiği zararı verebilirler. Çünkü artık kaderi yazan kalem yazmaz olmuş, yazıları değişmeyecek şekilde kesinleşmiştir. (Bundan sonra takdirde herhangi bir değişiklik söz konusu değildir.)[7]

Tirmizî dışında bir rivayette de[8] şöyle buyrulmaktadır:

"Allah'ın emir ve yasaklarını gözet, O'nu önünde bulursun. Bolluk içindeyken (emirlerine bağlı kalmakla) sen Allah'ı tanı ki O da darlığa düşünce (kurtarmak suretiyle) seni tanısın. Bil ki senin hakkında yazılmamış olan şey başına gelmez. Sana takdir edilen de seni atlayıp (başkalarına) gitmez. Bil ki zafer sabırla, sevinç üzüntüyle, kolaylık da zorlukla birliktedir."

İbn-i Abbas *radıyallahu anhümâ*, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* vefat ettiğinde henüz 13-14 yaşlarındaydı. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* kendisine bu öğüdü verdiğinde ise yaşı ortalama 10 civarındaydı. Yaşının küçüklüğüne rağmen tevhidin en öz ve temel meselelerini ona öğretmesi, gerçektende çok dikkat çekicidir. Ona öğrettiği meselelere baktığımızda bunları bu gün birçok yetişkinin bilmediğini veya bilse bile gönlüne yerleştiremediğini görürüz:

a) Allah'ın hakkını koruma,

---

[7] Tirmizî, Kıyâmet, 59.

[8] Ahmed İbni Hanbel, *Müsned*, I, 307.

b) Yalnız Allah'tan isteme,

c) Sadece Allah'tan yardım bekleme,

d) Allah'tan başkasının fayda ve zarar veremeyeceğine inanma.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in bu nasihatinde bir çocuğun Allah Teâlâ'ya güvenmesi, tevekkül etmesi ve O'na karşı acizliğinin farkında olarak zarar ve fayda verici olan yalnızca Allah olduğunu bilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Günümüz eğitim kitaplarının birçoğunda ise, bu şekilde Allah'a güvenme duygusu yerine tamamen kendine güvenen çocuk söylemleri ön plana çıkmakta ve Allah eksenli değil de, çocuk eksenli bir eğitim empoze edilemeye çalışılmaktadır. Bu, hem Kur'an'ın hem de Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in eğitim metoduna aykırıdır. Ayrıca Kur'an'da çocuk eğitiminden ziyade, şahsın eğitimi vurgulanmaktadır. Kişi kendisini İslam'a göre yetiştirir, manevi ortam oluşturur, güzel örnek olmayı başarırsa, çocuğa ideal olan İslamî eğitimi kolayca verecektir Bu noktada çocuğumuzdan önce kendimizi Kur'an'a göre yetiştirmemiz gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Çocuğun kendisine güvenmesi, İslamî bir eğitimde elbette ki önemli bir husustur ve buna İslam gereken önemi vermiştir. Ama öz güveni Allah'a güvenmenin önüne geçirmeye karşı çıkmış ve Allah'a güvenme esasını kulun acizliğini dile getirerek sürekli vurgulamıştır.

Müslim'in rivayet ettiği, Kudsî bir hadiste Rabbimiz, insanların her konuda O'na muhtaç olduğunu beyan ederek şöyle buyurur:

"Kullarım! Ben zulmetmeyi kendime haram kıldım. Onu sizin aranızda da haram kıldım. Artık birbirinize zulmetmeyiniz.

Kullarım! Benim hidâyet ettiklerim dışında hepiniz sapıtmışsınız. O halde benden hidâyet dileyin ki sizi doğruya ileteyim.

Kullarım! Benim doyurduklarım hariç, hepiniz açsınız. Benden yiyecek isteyin ki sizi doyurayım.

Kullarım! Benim giydirdiklerim hariç, hepiniz çıplaksınız. Benden giyecek isteyin ki sizi giydireyim.

Kullarım! Siz gece-gündüz günah işlemektesiniz, bütün günahları afveden de yalnızca benim. Benden af dileyin ki sizi bağışlayayım.

Kullarım! Bana zarar vermek elinizden gelmez ki, zarar verebilesiniz. Bana fayda vermeye gücünüz yetmez ki, fayda veresiniz.

Kullarım! Evveliniz ahiriniz, insanınız cinleriniz, en müttaki bir kişinin kalbi ve duygusuna sahip olsalar, bu benim mülkümde herhangi bir şey arttırmaz.

Kullarım! Evveliniz âhiriniz, insanınız cinleriniz, en günahkâr bir kişinin kalbi ve duygusuna sahip olsalar, bu benim mülkümden en küçük bir şey eksiltmez.

Kullarım! Evveliniz âhiriniz, insanınız cinleriniz bir yerde toplanıp benden istekte bulunacak olsalar, ben de her birine istediğini versem, bu benim mülkümden ancak, iğne denize daldırılıp çıkarıldığında denizden ne kadar eksiltebilirse işte o kadar azaltır. (Yani hiç bir şey eksiltmez.)

Kullarım! İşte sizin amelleriniz. Onları sizin için saklar, sonra onları size iâde ederim. Artık kim bir hayır bulursa Allah'a hamd etsin. Kim de hayırdan başka bir şey bulursa öz nefsinden başka kimseyi ayıplamasın."[9]

---

[9] Müslim, Birr 55

Onlara öğretmemiz ve gönüllerine nakşetmemiz gereken bir diğer konu da, "Temel hedefimizin ne olduğu?"dur. Bizim temel hedefimiz: Allah'ın rızasını ve sevgisini kazanmak, ona hakkıyla kulluk etmek, her ne surette olursa olsun bu amaçtan asla ayrılmamak ve bizi bu gayeden saptıracak, uzaklaştıracak her türlü şeyden uzak durmak ve dünya hayatına dalmamaktır.

İşte bu, bizim ve çocuklarımızın en önemli gayesi, derdi ve hedefi olmalıdır.

Çünkü biz dünyaya başka değil, sadece bu amacı gerçekleştirmek için gönderildik. Nitekim Rabbimiz bu hakikate şu şekilde vurgu yapmıştır:

"Ben cinleri ve insanları, sadece bana kulluk etsinler diye yarattım." *(Zariyât Suresi, 56)*

Aklımızdan çıkarmamamız gerekir ki, bir çocuğun ilk ve en önemli terbiyecisi, öğreticisi ve eğitmeni anne-babasıdır. Anne-babanın vereceği eğitimi ne bir kreş verebilir, ne de diğer eğitmenler!

İslam'ın çocuk eğitimine ne denli önem verdiği herkes tarafından bilinmektedir, lakin buna rağmen hadis külliyatlarını gözden geçiren birisi çocuk eğitimine dair özel bir bölümün olmadığını ve fazlaca bilginin bulunmadığını rahatlıkla müşahede eder.

Acaba bunun sebebi nedir?

Bunun sebebi şudur:

Sahabe çocuklarına dinî eğitimini evinde veriyor, evlerini medrese gibi kullanıyor ve her bir fert çocuklarının eğitimi ile bizatihi kendisi ilgileniyor.

Bundan dolayıdır ki, çocuk eğitimine dair kaynaklarımızda fazla malumat bulmak mümkün değildir.

İşte bu noktayı tespit eden her müslümanın evini bir medrese, bir Daru'l-Erkam ve bir kıblegâh haline getirmesi ve çocuğunun terbiyesi ile bizatihi kendisinin ilgilenmesi gerekmektedir.

Tıpkı sahabenin yaptığı gibi…

Ama buna rağmen günümüzde çocuğunu dinî kreşlere gönderip Kur'an okumasını ve kısa sureleri ezberlemesini sağladıktan sonra onun dinî eğitiminin büyük oranda yerine getirildiğini zanneden aileler vardır.

Bu konu, bu kadar da basit değildir ve bu şekilde sorumluluğumuzu yerine getirmiş olamayız.

Çocuğumuzu Nelerden Korumalıyız?

Çocuklarımızı korumamız gereken hususlardan bazılarını maddelendirecek olursak:

a. Zararlı Çizgi Filimler ve Kahramanları.

0-6 yaş da ve sonrasında çocuğumuzun karşılaşacağı en büyük tehlikelerden birisi hiç kuşku yok ki, evlerimizin başköşesini işgal eden televizyonlardaki çizgi filimler ve çizgi film kahramanlarıdır.

Bu çizgi filmler birkaç kısma ayrılır:

1- Sihir İçerikli Çizgi Filimler. Bunlar günümüz ortamında daha çok Keloğlan masallarında, Benten, Sünger Bob, Herry Potter ve diğerlerinde öne çıkmaktadır.

Sihrin İslam nazarındaki hükmü, İslam âlimlerinin belirttiğine göre küfürdür, yani dinden çıkıştır. Sihir yaparak gaibden haber veren, insanların aralarını açan ya da çizgi filmlerde olduğu gibi sihir ile insanları kandıran ve aldatan kimseler İslam nazarında küfre girmiş ve dinden çıkmışlardır. Rabbimiz şöyle buyurur:

"Andolsun onlar, sihri satın alanın ahirette bir nasibi olmadığını biliyorlardı." *(Bakara Suresi, 102)*

Ancak dinden çıkan insanların ahirette nasibi olmayacağı için bu ayetten ve benzeri delillerden hareketle İslam âlimleri, sihrin insanı dinden çıkaran bir eylem olduğunu söylemişlerdir.

Böylesi insanları çocuklarımızın sevmesi, onlara özenerek sihir yapmaya kalkışmaları, onları taklit etmeleri son derece tehlikeli bir durumdur. Anne babaların buna azami derecede dikkat etmeleri gerekmektedir.

2- Yanlış Modeller Şeklinde Yansıtılan Çizgi Filmler. Buna da "Marsuplami"yi örnek olarak verebiliriz. Şöyle ki: Bu çizgi filmdeki kahraman bir maymundur. Bu maymun sempatik davranışları ile çocukları maymun taklidi yapmaya teşvik etmektedir. Oysa maymun sürekli komiklik yaparak insanları gülmeye sevk eden bir hayvandır. İslam ise bunu yasaklamış ve insanları güldürmek için halden hale girmeyi nehyetmiştir. Bu yanlış modellere yine "Örümcek Adam"ı, "He-man"i, "Süperman"i, "Bakugan"ı ve "Barbie"i örnek gösterebiliriz.

3- Hıristiyan Kültürü İle Güzel Ahlak Vermeye Çalışan Çizgi Filimler. Bu filimler de son derece tehlike arz etmektedir. "Caillou" ve "Pepe" bunun en bariz örneğidir. Bunların içerisinde Hıristiyanlığa ait olan "yılbaşı" ve "doğum günü" kutlama gibi bazı adetlerin canlandırılması vardır ki, bunlar İslam'da kesin surette yasaklanmıştır. Ayrıca çocuğuyla güzel ilgilenen, her istediğini yapmaya çalışan, çocuğunu dağda kayak yapmaya bile götürebilen bir anne modeli vardır ki, bu anne tiplemesi namaz kılmayan, başı açık, gayr-i İslamî kıyafetlere sahip bir kadın şeklinde öne çıkmaktadır. Bunları gören çocuk, namaz kılan; ama bu filmlerdeki şeyleri yapamayan annesini beğenmemekte, bu karakterdeki kadın tiplemesine daha fazla özenmektedir. Kız çocuğu büyüyünce öyle biri olmak isteyecek, erkek çocuğu da öylesi biri ile evlenmeyi arzu edecektir.

4- Kur'an ve Sünnete Ters Düşen Çizgi Filimler. Buna da —öncekilerle birlikte— *"Taş Devri"*ni örnek verebiliriz. Hz. Âdem ilk yaratıldığında, tüm eşyanın ismi kendisine Allah tarafından öğretilmişti. İnsanlar bu filmlerde canlandırıldığı gibi giyinmeyi bilmeyen, konuşmayı henüz öğrenememiş kişiler değildi. Bunların hepsi, insanın maymundan geldiğini savunan Darvin ve emsallerinin ortaya attığı batıl fikirlerin empozesidir.

5- Subliminal Mesaj İçerikli Çizgi Filimler. Bu tarz çizgi filmlerde 25. kare de insanın gözünün görmediği, ama bilinçaltının algıladığı bazı mesajlar verilmeye çalışılmaktadır ki, bunların geneli cinsel içeriklidir. Bu kareleri yakalayan uzmanların tespitine göre, mesajların genelinde çocuk pornosu ve avret mahalleri ön plana çıkmaktadır. Hatta "Taş Devri"nde haç işareti ve tek gözlü deccal portresi açıkça verilmekte ve çocuklar Hıristiyan kültürüne alıştırılmaya Bu bilinçaltı ile büyüyen çocukların nasıl bir dejenerasyona uğrayacağını varın, siz düşünün… Özellikle de "Disney" yapımı çizgi filimler de Subliminal mesaj sıklıkla kullanılmakta ve bilinçaltı koruması henüz gelişmemiş olan çocukların, bilinçaltları kirletilmektedir. Bu konuda internete *"Subliminal mesaj"* veya *"25. kare"* yazarak daha fazla bilgiye ulaşabilirsiniz.

Kıyafetler üzerine özellikle de kalp ve kafa bölgesine haç resimleri yerleştirilerek nasıl bir kültürün aşılanmaya çalışıldığı ortadadır.

Bizlerin bu konuda daha duyarlı, daha tedbirli olması ve düşmanlarımızın asla bizim için hayır dilemeyeceğini aklımızdan çıkarmaması gerekmektedir.

b- Bu Kahramanların Reklamını Yapan Ürünler

Çocuklarımızı korumamız gereken unsurlardan biri de, yanlış model olan bu çizgi film kahramanlarının reklamını yapan çanta, kıyafet, bardak, kalemlik, silgi, defter, suluk gibi okul eşyalarıdır. Bu ürünleri almamamız ve reklamlarını yapmamamız gerekmektedir. "Uygun resim bulunan,

hatta canlı resmi hiç olmayan eşya bulmak çok zor" diyebilirsiniz, ama bizim Rabbimizi razı etmek adına uygun ürünleri bulmak için mücadele etmemiz, çocuğumuza bu konuda güzel örnek olmamızı, dinimize karşı hassasiyetimizi 'yaşayarak' anlatmamızı, sağlayacaktır. Ayrıca bu tarz ürünleri almak istemediğimizi satıcılara bildirerek tepkilerimizi topluca sunarsak, onlarda bizim isteklerimizi karşılayacak tarzda ürünler talep etmeye ve satmaya başlayacaklardır. **Biz onların olumsuz sattıklarından değil, onlar bizim olumlu isteklerimizden etkilenmelidirler. Hem alıcı biz değil miyiz? Nasıl ürün alacağımızı televizyonlar, reklamlar, satıcılar değil; biz belirlemeliyiz.**

c- Zararlı Yiyecekler

Dikkat etmemiz gereken bir başka husus da şudur: Televizyonlarda devamlı surette doğal olmayan yiyeceklerin reklamı yapılarak çocuklarımız zararlı yiyeceklere alıştırılıyor. Bundan dolayıdır ki çikolata, cips, sakız, kraker gibi zararlı kırıntılara alışan çocuklar bal, pekmez, kayısı kurusu, kuru üzüm, hurma, incir, iğde, fındık gibi doğal yiyeceklerin yüzüne bile bakmıyorlar.

Çocuklarımızı özellikle jelibon, hazır dondurma, hazır yoğurt gibi domuz jelatini içeren yiyeceklerden korumamız gerekiyor. Oturumlarımızda zararlı kırıntılar yerine, doğal yiyecekler getirirsek çocuklarda birbirlerine bakarak doğal yiyeceklere alışacaklardır. Bununla ilgili şöyle bir anekdot düşmek istiyorum: Küçük oğlumu iki yaşlarındayken bir komşuma göndermiştim. Komşum çocuğuma yemesi için kraker vermiş. Fakat doğal olan şeyleri yemeye alışan çocuğum onları yemek yerine onlarla oynamayı tercih etmiş! Bunu gören komşum hayretler içerisinde kalmış, ilk defa kraker yemeyen bir çocuk gördüğünden dolayı şaşkınlığını gizleyememiş ve bize güzel bir anı olarak kalacak bu olayı anlatmıştı.

Biz çocuklarımıza neleri sunar, nasıl bir ortam hazırlarsak onlarda bizim sunduğumuza alışacaklardır. Çevremizi de bu konuda bilinçlendirmeye çalıştığımızda, bu hassasiyetimizi hissettirdiğimizde onlarda dikkat etmeye çalışacak ve bu şekilde doğal bir çevre oluşacaktır.

Arkadaşlarımızın çocuklarına çikolata ve şeker almak yerine meyve ve kuruyemiş tarzı şeyler alarak hem onları zararlı, hastalık yapan, aşırı enerji veren yiyeceklerden korumuş oluruz hem de doğal şeylere alışmalarına yardımcı oluruz.

Çocuklarımız anlayacak yaşa geldiğinde de zararlı yiyeceklerin olumsuz etkilerini, doğal yiyecekleri tüketmenin de gerekliliği hakkında sohbetler ederek onları bilinçlendirebiliriz.

d- Müzik

Korumamız gereken bir diğer husus da bu çizgi filmlerdeki müziklerdir. Müzik, —İslamî(!) bile olsa— Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in açık ifadeleri ile ve dört mezhebin tamamının ittifakıyla haram olan bir husustur. Bu noktada en ufak bir ihtilaf yoktur. Dolayısıyla bir müslümanın bu konuda duyarsız olması, hele hele vurdumduymaz davranması asla olacak şey değildir.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"Ümmetimden kimi topluluklar zinayı, ipek giymeyi, içkiyi ve çalgı aletlerini helal kabul edeceklerdir…"[10]

Burada müziğin diğer haramlarla beraber zikredilmesi, onun hükmünün de aynı olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca *"helal kabul edeceklerdir"* denmesi demek ki bunun aslen haram olduğunu ifade etmektedir. Bu kadar net nebevî bir ifade varken farklı farklı görüşlere meyletmek selefin yolu değildir. Rasûlullah'a ittiba etmek, bizler için en evla olanıdır.

---

[10] Buharî, 5590.

Ayrıca müzik dinlemeye alışan bir çocuğa hatta bir büyüğe bile Kur'an dinletmek çok zordur. Müzik dinlemeye alışanlar, Kur'an dinlemeye adapte olamamaktadırlar. Dinleseler bile ondan etkilenememekte ve manevî bir haz alamamaktadırlar.

Yıllarca müziğin "ruhun gıdası" olduğunu söyleyerek bizi ruhumuzun esas gıdası olan Kur'an dinlemekten mahrum ettiler. Hiç haram olan bir şeyden gıda olur mu?

Pekâlâ, bu çizgi filmlerden uzak tuttuğumuzda çocuğumuzda televizyona karşı bir özenti oluşmaz mı? Televizyonun olduğu ortamlar seçip orada kalmak ve televizyon başında vakit geçirmek istemez mi?

Bunun çözümünü, birkaç aşamada ele alabiliriz:

1. Hayat Tarzımızı Değiştirmeliyiz.

Çocuğumuza doğru bir dini eğitim vermek istiyorsak, öncelikle inancımızı, yaşantımızı, evimizi ve çevremizi Allahın razı olduğu, Kur'an ve Sünnete uygun bir şekilde düzenlememiz gerekiyor.

Evlerimizi huzur bulduğumuz, maneviyatın hissedildiği yuvalar haline getirmeli; eşimizi, çocuklarımızı Allah'ın verdiği bir nimet olarak görmeliyiz. Çünkü bugün; insanlar maneviyattan, sevgi ve muhabbetten uzak bir aile hayatı yaşayarak, en önemli görevi olan; önce Allah'a salih bir kul sonrada iyi bir eş, iyi bir anne-baba olma görevini ihmal ettiği için ailesini çocuklarını bir yük, bir sıkıntı olarak görüyor. Sıkıntı görülen ailelerde erkekler kendi alanlarında yaşarken; kadınlar da kendilerine farklı alanlar buluyor. Dolayısıyla böyle bir ailede yetişen çocuk, kendisini tatmin edeceği farklı alanlar bulma çabası içine giriyor. Bizler, kendi özel alanlarımızı oluşturmak için ve daha özgürce hareket edeceğimiz sahaların arayışları uğruna, yavrularımızı sorumsuz ve de çok rahat bir şekilde çağın teknoloji öğütücülerinin önüne iştah açıcı bir "yem" olarak sunabiliyoruz. Ya da anneler çocuklarına göstermeleri gereken hassasiyeti bırakarak, ev işlerini daha rahat yapmak için televizyonu sanki bir "dadıymış" gibi çocuklarını onun kucağına teslim edebiliyorlar.

2. Çocuk İçin İlk Modelin "Anne-Baba" Olduğunu Unutmamalıyız.

Biz saatlerce televizyonun başında İslam'a tamamen ters düşen diziler, arkası yarınlar, reklamlar izlerken gördüğümüz müstehcen sahneler gözümüzde tabileşiyor ve bunun sonucu olarak yitirilmiş hassasiyetlerimizin kurbanı olan çocuklarımızda bizi model alarak saatlerce çizgi filmler ve yararsız programlar karşısında vakitlerini heba ediyorlar. Bu nedenle biz anne-babaların daha hassas davranması ve neleri izlediğimizi çok iyi değerlendirmesi gerekmektedir; aksi halde davranışlarımızı bir kamera gibi kaydeden çocuklarımız da bizim gibi olacaklardır.

3. Çocuğumuzu Televizyon Konusunda Bilinçlendirmeliyiz.

Çocuğumuzla oturup güzel güzel televizyondaki programların yanlışlığı hakkında konuşabiliriz. Onlara sihir içerikli çizgi filmlerin dinen uygun olmadığını, sihrin dinimizde yasaklandığını, sihir yapanları Allah'ın sevmediğini, Allah'ın sevmediklerini bizim de sevmememiz gerektiğini anlatabiliriz. Dinimizin en çok üzerinde durduğu konulardan birisi de, sevdiğimiz her şeyi yalnızca Allah için sevmek, sevmediğimiz her şeyi de yalnızca Allah için sevmeyip; terk etmektir. Bu ilke, İslam'da **"velâ" ve "berâ"** olarak isimlendirilmiş ve Rasulullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in dili ile İslam'ın en sağlam kulpu olarak nitelendirilmiştir.

"İman kulplarının en sağlamı, Allah için sevmek ve Allah için buğuz etmektir."[11]

Başka bir hadiste de şöyle buyrulur:

[11] "Silsiletü'l-Ehâdîsi's-Sahîha", 998.

"Kim Allah için sever, Allah için buğuz eder, Allah için verir ve Allah için engel olursa imanını kemale erdirmiş olur."[12]

4. Bilinçli Bir Çevre Edinmeliyiz.

Hiç film izlemeyen bir anne, bir arkadaşına oturmaya gitse, arkadaşı da müptela olduğu diziyi heyecanla izlerken anne onu görse? Tabi ki istemeden onun da gözleri filme kayacak, sonra ilgisini çekecek, daha sonraki bölümlerde neler olduğunu merak ettiği için o da filmin müdavimlerinden olacaktır. Büyükler olarak bizler, çevremizden bu kadar etkileniyorsak, çocuklarımız o renkli, sihirli ve son derece çekici filmlerden nasıl etkilenmesin? Bu nedenle ziyaretine gittiğimiz arkadaşlarımız, çocuğumuzun görüştüğü aileler bilinçli kişiler olursa, çocuğumuz da doğal olarak bu tür olumsuzlukları görmeyeceği için onlara özenmesi gibi bir durum da söz konusu olmayacaktır.

5. Çocuğumuza Uygun Alternatifler Oluşturmalıyız.

Çocuğumuza İslamî çizgi filimler, belgeseller, eğitici programlar araştırıp bulmalı, alternatif olarak bunu çocuğumuza sunabilmeliyiz. Normalde çocuğumuzu saatlerce televizyon başında bırakmak yerine ona televizyon izleme saati belirlemeliyiz. Birçok yerli ve yabancı psikologa göre bir çocuk 2-3 yaşına kadar asla televizyon izlememelidir. Çünkü çocuğun zekâ gelişimi ilk yaşlarda hızla gelişir; televizyonda gördüğü her şeyi "gerçek" olarak algıladığı için bu, hem onun zekâ gelişimine zarar verir, hem de hayal ve gerçek kavramlarının birbirine karışmasına neden olur. Örneğin, konuşamayan cansız bir varlık, konuşabilen canlı bir varlık olarak gösteriliyorsa, çocuk bunu zihnen gerçek olarak algılar… Bunu şiddet, korku, güvensizlik, psikolojik sorunlar, t.v bağımlılığı gibi kavramlarla beraber düşündüğümüzde zararın boyutları korkunç olmaktadır. 3 yaşından büyük çocuklarda ise, televizyon izleme[13] süresi 1-2 saati geçmemelidir. Günde 1-2 saat televizyon izleyecek çocuklarımıza uygun alternatif programlar bulmak hiçte zor olmasa gerek! Ayrıca çocuğumuza alternatif olarak İslam'a uygun resimleri olan boyama kitapları, zekâ geliştirici oyunlar, oyun hamuru, hikâye kitapları ve eğitici oyuncaklar sunabiliriz.

6. Ortam Hazırlamalıyız

Yaptığımız ev ziyaretlerinde kendimizden önce, çocuklarımıza ortam hazırlamalıyız. İyiyi kötüden ayırmayı yenice öğrenen yavrularımızın, bizim yardımımıza ihtiyaçları olduğunu unutmamalıyız. Evin en geniş salonunda rahatça çayımızı içerken çocuğumuzun yan odada ne şekilde vakit geçirdiğinden, neler izlediğinden kesinlikle haberimiz olmalıdır. Ziyarete gittiğimiz yerlerde çocuklarımızı televizyon başına bırakmak yerine, onların birbirleriyle oynayacakları, birbirleriyle iletişim kurup arkadaş olabilecekleri doğal oyunlara yönlendirerek sosyal ilişkilerinin gelişmesine yardımcı olmalıyız. Toplu ve kalabalık oturmalarda çok fazla sayıda çocuk olabileceği ve birbirlerine zarar verebileceği ihtimalinden dolayı, çocuklarımızla ilgilenecek, onları olumlu ilişkilere yönlendirecek birini görevlendirebiliriz.

Eğitim Veren Kişi ve Kurumların Dikkat Etmesi Gereken Noktalar

Dini eğitim vermeye çalışan şahısların veya kurumların da, yukarıda yazılan esaslara dikkat etmesi gerekir. Eğitim yerlerini tamamen bir ticarethaneye dönüştürmemeli ve kendi şahsi alanları gibi işlerine geldiği şekilde kullanmamalıdırlar. Allah'ın razı olacağı bir şekilde görev yapma bilinciyle kendilerine gelen olumlu teklif ve uyarıları değerlendirerek daha iyiye ulaşmayı hedeflemelidirler.

---

[12] Ebu Davud, 4681.

[13] "Televizyon izleme" derken medyanın ortaya koyduğu filmleri kastetmediğimiz anlaşılmıştır umarım! Bizim bununla kastımız; İslam'a ters olmayan alternatif çizgi filimler ve eğitici programlardır.

"En sevdiğim insan, bana kusurlarımı hatırlatan insandır. En çok takdir ettiğim insan da, haksız bir iş teklif edildiğinde, kendi menfaatine bile olsa bütün varlığıyla "hayır" diyebilen insandır" **(Ömer b. Hattab** *radıyallahu anh***)**

Kendilerine emanet olarak verilen çocukların kafalarını kuru bilgiyle dolmuş, ahlaki ve şahsiyet eğitimine önem verilmemiş bir kişi olarak değil de; bilinçli, şuurlu, İslamî şahsiyeti gelişmiş ve yaratılış gayesinin farkında, gönlü Allah'a yönelik bir birey olacak tarzda yetiştirmelidirler. Aynı zamanda ders programlarını bu esası karşılayacak şekilde hazırlamalıdırlar. Örneğin;

* Allah'ın yüceliğini ve rahmetini anlatan, sevgisine yönlendiren ayetleri,

* İdeal model oluşturan peygamber kıssalarını,

* Kısa surelerin anlamlarını, hatta kırık mealini,

* Kur'an'ı anlamalarına yardımcı olacak basit Arapça bilgilerini,

* Allah'ın güzel isimlerini yani, "Esma-i Hüsnâ"nın anlamlarını,

* Peygamberimizin hayatını konu edinen "Siyer" bilgisini,

* Ahlahî gelişime yardımcı olacak hadisleri,

* Günlük duaların uygulamalı öğretimini işleyebilirler.

Yavrularımızın anne-babadan sonra en çok etkilendiği, hatta bazı çocukların ailesinden ziyade öğretmenini örnek aldığı hepimizin bildiği bir gerçektir. Yine eğitim veren bu şahıs veya kurumların, eğitici kadrosunun İslam'ın temel esaslarını bilen, güzel ahlaklı, davranışlarıyla İslam'ı temsil eden kişilerden oluşmasına dikkat etmeleri gerekmektedir.

İmam Malik *rahimehullah*, annesinin şöyle dediğini bize aktarır:

"Annem bana hep "Rabî'ye git ve ilminden önce onun edebini öğren derdi."[14]

İmam Malik'in annesinin bu nasihati, eğitimcilerin şahsiyetinin onların ilminden daha önce geldiğini ve ilmin ehlinden alınması gerektiğini ifade etmektedir.

Bu aynı zamanda "işi ehline vermek" anlamına da gelmektedir ki, Rabbimiz bunun böyle olması gerektiğini Kitabında vurgulamıştır:

"Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne kadar güzel öğütler veriyor! Şüphesiz Allah her şeyi işitici, her şeyi görücüdür." *(Nisa, 58)*

Eğitim kurumlarına çok farklı çevreden çocuklar geldiği ve birbirlerinden çabucak etkilendikleri için, eğitimcilerin çocukların birbirlerinden olumsuz etkilenmeyeceği kontrollü bir ortam hazırlamaları; kendilerine verilen çocukları bir emanet bilinciyle evlerinden aldıkları andan tekrar evlerine bırakacakları âna kadar dikkatle eğitmeleri gerekmektedir.

Bu arada velilerin de "yıkıcı" eleştiriler yerine, eğitimcilere yardımcı olacak "yapıcı" nasihatlerde bulunmaları gerektiğini hatırlatmamızda fayda vardır.

Buraya kadar anlatmaya çalıştığımız şeyler hususunda Müslümanların duyarlı olmalarını temenni eder ve Rabbimizden bu noktada bizlere yardım etmesini dileriz.

Dualarımızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

[14] Salâhu'l-Ümme Fî Uluvvi'l-Himme, sf. 770.